

Erdélyi Gondolat, amely a határokon is átível

A kizárólag kiadói munkával foglalkozó Erdélyi Gondolat Könyvkiadó a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont efféle tevékenységéhez hasonlóan nincs tekintettel a földrajzi határokra, országos jelentőségű kiadónak nőtte ki magát az 1991-es megalakulás óta. Szerzői és munkatársi köre is ezt a szabadságot tükrözi, hiszen a minőségi munkával készült, jelentős könyvek megszületéséhez Erdély, Románia több pontjáról is közreműködtek írók, egyetemi tanárok, szakértők.

Tematika és olvasóközönség szempontjából sem ismernek korlátokat. Olyan tudományos és szépirodalmi munkák jelennek meg a kiadó gondozásában, amelyek nem csak önmagukban — szépirodalmi műként, tudományos munkaként, szórakoztató irodalomként — nyernek jelentőséget. Ezek a könyvek az erdélyi magyar közéletnek is részévé válnak azáltal, hogy hiánypótló jellegűek a néprajzi munkák, a helynevekkel, településnevekkel foglalkozó írások, helyet biztosítanak a regionális irodalomnak, a tényfeltáró riport- és esszéketeknek.

A 2012-ig 280 könyvet piacra dobó kiadó gondozásában irodalmi folyóirat is megjelenik. A 2009 óta negyedévente olvasható *Erdélyi Toll* című kiadvány az irodalmi világba, az írók világába nyújt betekintést.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó tevékenységének szalai Beke Sándor irányítása alatt hálózják be mindennapjainkat, s ahogyan azok értékeit megmutatják, kiemelik, úgy nő jelentőségük is határokon túlra. A székelyudvarhelyi kiadóra vonatkozó információinkra a kiadó vezetőjének, Beke Sándornak 2012-ben megjelent, *Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó és szellemi műhely húszéves évfordulóján** című írásából tettünk szert.

*Beke Sándor *Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó és szellemi műhely húszéves évfordulóján*. 2012: http://epa.oszk.hu/02200/02203/00015/pdf/EPA02203_erdelyi_toll_2013_1_003-057.pdf

Márk Boglárka

Könyvkiadás Marosszéken

— Erdély nem piaca a könyveknek —

Marosvásárhely nem áll olyan jól a könyvkiadók számával, mint Csíkszereda, de nem is elhanyagolható a kis szám, hiszen itt található Románia talán egyik legnevesebb, legismertebb könyvkiadója, a **Mentor Kiadó**, valamint az egyik legújabb, de egyben legsikeresebben feltörekvő is, a **Lector Kiadó**. A **Morfondír.ro**

Káli Király Istvánt, a Mentor Kiadó igazgatóját, valamint Gálfalvi Ágnest, a Lector Kiadó főszerkesztő-helyettesét kérdezte intézményük munkájáról.

Marosvásárhely bizonyos értelemben a könyvek erdélyi Mekkájának is nevezhető, itt található ugyanis a magyar nyelvterület egyik legértékesebb könyvgyűjteményét birtokló Teleki Téka. Ugyanakkor itt szervezik meg lassan két évtizede ugyancsak a magyar nyelvterület harmadik legnagyobb könyvvásárát, a Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásárt, amelyen évről évre számos hazai és külföldi könyvkiadó és könyvesbolt képviselteti magát, és teremt lehetőséget a vásárhelyiek (és nem csak) számára, hogy a legkülönbözőbb kiadványokhoz jussanak hozzá.

Mindent a szépirodalomért

A Mentor Kiadót több mint két évtizede, 1992-ben alapították, 1993-tól működik önálló kiadóként. Az intézményt a *Látó Szépirodalmi Folyóirat* akkori munkatársai hozták létre. Az első könyv megjelenése óta körülbelül 700 címet adtak ki. A Mentor „fénykora” majdnem egy évtizedig tartott, 1998 és 2007 között évente átlagosan 40-50 különböző könyvet adtak ki.

A Mentor azon kevés erdélyi könyvkiadók közé tartozik, amelyek kifejezetten a szépirodalom megjelentetésére koncentrálnak, az erdélyi magyar szerzők művei mellett a nem erdélyiek műveit is könyv formájába „öntik”, ugyanakkor a világirodalom klasszikusainak fordításait is kiadják. Érdekesség számba megy, hogy a *Minoritates Mundi* elnevezésű sorozatukban kisebbségben élő népek irodalmának magyar fordításait is kiadták. 2000-ben indult a *Könyvbarát* sorozat, amelyben klasszikusok eddig kiadatlan vagy méltatlanul feledésbe merült műveit jelentették meg.

A Mentor Kiadó egyik legsikeresebb sorozatában, a Wass Albert-életmű sorozatban (az a bizonyos fekete alapszínű piros betűkkel) a teljesség igényével közismertté tették a sokáig tiltott szerző műveit. Az Erdély Emlékezete néven indított sorozat kivételt képez, ugyanis a szépirodalom helyett Erdély történelmének pontos, tárgyilagos, dokumentumokon alapuló bemutatására törekszik.

A Mentor Kiadó munkatársai fontosnak tartják az Erdély néprajzával foglalkozó tudományos művek közkinccsé tételét is, ezért összeállították a Kriza János Néprajzi Társaság Könyvtárát. A sorozatban számos újranyomást is megért kötet került az érdeklődők kezébe. Sok kötet jelent meg az erdélyi magyar képzőművészeket bemutató Mentor Művészeti Monográfiák sorozatban, ahogy az Erdélyi Ritkaságokban is, amelyben eddig kiadatlan, illetve kevésbé ismert, újra kiadott történelmi jellegű művek váltak elérhetőbbé.

— A Mentor Kiadó eddigi legsikeresebb kiadványa a Wass Albert-sorozat egyik kötete, a *Tizenhárom almafa* volt. Csak ebből a regényből mintegy 40 ezer példányt adtunk el. De ez nem jelenti azt, hogy könnyű dolog kiadóként jelen lenni és főleg jól megenni a piacon. Körülbelül 2009 óta érződik igazán az, hogy

---

---

csökkent a könyvek iránti érdeklődés. Azóta jó, ha évente 20 új címet meg tudunk jelentetni. Azt hiszem, hogy ez a jelenség 2008-ban a gazdasági válsággal kezdődött. Az erdélyi piac felvevőképessége ugyanis a felére csökkent az utóbbi években. Arra törekszünk tehát mi is, hogy a magyarországi olvasóközönség igényeinek megfeleljünk. A gond azonban az, hogy ott három óriáskiadó uralja a piacot, ők nemcsak kiadják a könyveket, hanem kereskedéseket is fenntartanak, nagyon kicsi rést hagyva így nekünk — számolt be az áldatlan gazdasági állapotokról a kiadó vezetője.

A Mentor Kiadónak van egy érdekes kezdeményezése, amelynek címe Magyar könyvet a szórványnak. Ennek az a célja, hogy az erdélyi szórványmagarság által lakott területekre — ahol nehezebb magyar nyelvű könyveket találni — eljuttassák kiadványaikat. Ezt évente 15-20 alkalommal szervezik meg. Eddig többek között Aradon, Temesváron, Szilágysomlyón, Szilágycsehben, Nagybányán, Segesváron, Brassóban tartottak könyvbemutatót és könyvvásárt. Káli Király István elmondása szerint a program sikeres volt az utóbbi években, azonban idén az eddig felkeresett öt helység közül négyben jelentősen megcsappant az érdeklődés a könyvek iránt. Az idei negatív tapasztalatok nem szegik azonban kedvüket, a jövőben is megszervezik ezeket az utakat, annak ellenére, hogy idén már veszteségként könyvelhetik el a kiszállásokat — tájékoztató az igazgató.

A Mentor Kiadónak jelenleg 11 alkalmazottja van, 3 nyomdász, 2 könyvesbolti alkalmazott, 1 szerkesztő-korrektor, 1 tördelőszerkesztő, 1 szerkesztőségi titkár, 3-an pedig az adminisztrációval foglalkoznak. A kiadó tavalyi éves költségvetése 700 ezer lejre rúgott, amelynek nagy részét — az eladások mellett — a Communitas Alapítvány, valamint a Nemzeti Kulturális Alap által nyújtott támogatások tették ki. A Mentor régen kizárólag a saját nyomdájában nyomtatta a könyveket, azonban újabban a Marosvásárhelyen található Media Print, valamint a csíkszeredai Tipo-Graf nyomdával is dolgoztatnak.

Piaci rést tömnek be a tudományos munkákkal

A Lector Kiadó mindössze egyéves múltra tekint vissza. Erdély egyik legfiatalabb kiadója 2013-ban kezdte el tevékenységét Marosvásárhelyen, alapítói Szőcs Katalin és Gálfalvi Ágnes, akik mindketten tapasztalt szerkesztők. Saját elképzeléseik szerint alapították meg a kiadót, olyan munkakörülményeket szerettek volna teremteni, amelyek könnyen alakíthatók.

A Lector tudományos irodalmi munkákat, fordításokat és szépirodalmi műveket ad ki. A kiadó célja otthonossá tenni a teret szerző, szerkesztő és olvasó számára egyaránt. A alapítók szem előtt tartják és vallják, hogy csak az emberek és főként más kultúrák megismerése révén tud az ember igazán önmaga lenni, ezért a műfordítások különösen fontosak számunkra. Mint mondják, Erdélyben a tudományos periodikák kis száma miatt a könyvforma néha az egyetlen közlési

---

---

lehetőséget jelenti a kutatóknak, a Lector pedig éppen ehhez nyújt intézményes keretet.

A különböző kultúrák közötti kapcsolatteremtésre az egyik legjelentősebb lépés, amelyet a kiadó tesz, az az, hogy előkészületben van Cristian Teodorescu *Medgidia, a hajdani város* című regényének magyar nyelvű kiadása, ez lesz a kiadó első megjelenő műfordítása.

— A szépirodalom mellett az ismeretterjesztő irodalom is fontos számunkra. Hézszer Gábor pasztorálpszichológus és pszichoterapeuta *Újra szárnyra kapni* című könyve idén a második kiadását érte meg, mivel nagy érdeklődés övezte. Ez is volt egyúttal a legkelendőbb kötetünk, az első kiadás 500 példányban kelt el, míg a második kiadást egyelőre 1000 példányban nyomtuk ki. Ez a könyv egyébként Magyarországon népszerű igazán — számolt be a kezdeti sikerekről Gálfalvi Ágnes.

A Lector Kiadónak nincs saját nyomdája, de a szerkesztők elégedettek az erdélyi nyomdák által kínált minőséggel, ugyanakkor nyitottak külföldi nyomdákkal való együttműködésre is. Az eddigi kiadványaikat a kolozsvári Gloria-Idea nyomda kötötte be, az utóbbi időben a csíkszeredai Alutus nyomdával is dolgoznak.

A kiadó saját stábja három emberből áll: Szócs Katalin a főszerkesztő, Gálfalvi Ágnes a főszerkesztő-helyettes, valamint Menyhárt Csaba az ügyvezető igazgató.

Azért van a kiadónak ilyen kevés belső munkatársa, mert a francia kiadói modell szerint építették fel a Lector Kiadót. Ennek az az előnye, hogy így sokkal kisebbek a kiadó költségei. Ezzel szemben a nagy, intézményesült kiadók működése nehézkes és óriásiak a költségeik. Előnyük, hogy az alkalmazott nagyobb biztonságban érzi magát, ugyanakkor a kiadó is könnyebben tervezhet előre. A Lector Kiadó elindulásához jelentős magántőkére volt szükség, de emellett cégek és magánemberek támogatásának is köszönhetően összesen 25 ezer lej volt a kiadó 2013-as költségvetése

A könyvkiadást az interneten beszerezhető könyvek kiadása nem befolyásolja annyira a kis kiadók esetében.

— A könyvkiadás manapság már nem csak a nyomtatást jelenti. Ahhoz, hogy akár interneten vagy e-könyv formájában olvasható legyen egy szöveg, elő kell azt készíteni. Például egy történelmi témájú kiadványhoz a szerkesztőnek át kell olvasnia a szöveget a tárgyi tévedések elkerülése érdekében, névmutatót, helymutatót, bibliográfiát kell összeállítania, hogy más kutatók forrásul tudják használni. Ez mind-mind úgynevezett könyvkiadói munka. Ugyanakkor a tudósok nyelvi készségei nem mindig a legtökéletesebbek: ahhoz, hogy érthető legyen, szükség van a szöveg gondozására, olvasószerkesztőre és végül korrektorra. A szöveg betördelése ugyanúgy szükséges az elektronikus könyvek esetében is. Ilyen értelemben én nem féltém a könyvkiadást — fejtette ki álláspontját a főszerkesztő-helyettes.
